

svijeta za reformom braka (str. 118) i dr. sve su to stvari koje treba našem današnjem naraštaju opetovano prikazivati u pravom svijetlu.

Neka se nitko ne ustručava obje ove knjige dati u ruke i mladima još neudatim ženama, pozivom na tobožnju smutnju, koju bi čitanje moglo u njima proizvesti. Daleko će manja šteta biti od smutnje koju bi knjiga mogla gdjegd proizvesti, nego što će biti korist koju će donijeti s v a k o j pojedinoj čitateljici. Ne može ženska duša, pa makar bila i otrovana dahom modernog amoralnog naziranja na brak, a da s velikim duševnim potresom ne ostavi ovu knjigu i ne osjeti barem tihu grižnju savjesti za svijetlim stazama života, koje je možda napustila. — Novinstvo NDH bi učinilo samo pohvalno i korisno djelo, kad bi knjigu preporučilo i iz nje od vremena do vremena koji odlomak preštampaio.

Prijevod je vrlo dobar. Osim toga što mislim, da je bolje pisati trinajstero mjesto »trinaestoro« (str. 79), kako sam i prošli puta primijetio, držim da je mjesto »četvoro, petoro« bolje reći četvero, petero Germanizama »da ih se pošalje« (str. 71), »da ga se razori« (str. 98) i sl., ima malo. — Cijena je knjizi za današnje prilike niska, pa je vjerojatno, da će naići na dobar odziv kod publike, kao i sva dosadnja uspjela izdanja naklade »Fides«.

Prof. A. Ž.

M. Rast: Theologia naturalis. In usum scholarum. 8°. XIV u. 245 S. Freiburg i. Br., Herder, 1939. Stoji uvez. RM. 4,20 (za inostranstvo snižena cijena za 25%).

Razmjerno kasno predajem javnosti ovu recenziju knjige, koja je već prije dvije godine izašla. Nije to bilo bez namjere. Danas se mogu pozivati na okolnost, da su slušači bogoslovskog fakulteta u Zagrebu kroz te dvije godine upotrebljavali Rastovu knjigu kao priručnik, a na tom dvogodišnjem iskustvu osniva se i moj sud, što ga ovdje iznosim.

Ova je knjiga VI dio serije »Institutiones Philosophiae Scholasticae«, što je izdaju profesori isusovačkog učilišta u Pullachu kod Münchena. O ostalim publikacijama ove serije, koje su dosad izašle, vidi ovaj časopis 1938., br. 1, str. 108—109 i 1939., br. 2, str. 149—150. Pisac na latinskom jeziku po skolastičkoj metodi u obliku teza prikazuje onu građu, koja se danas obično obrađuje u teodiceji. Dokazi za egzistenciju Božju grupiraju se oko četiri vrste uzroka, tako da imamo dokaz iz tvornog (kineseoški dokaz), iz svršnog (eudemonološki, moralni i teleološki dokaz), iz materijalnog (kosmološki dokaz) i iz formalnog uzroka (dokaz iz stupnjeva bitka). Ovaj je način prikazivanja za početnike doduše teži od poznatih puteva sv. Tome, ali je u sebi i moguć i ispravan. Kao nemogući i neispravni načini dokazivanja zabacuju se ontološki dokaz (u različnim klasičnim oblicima), ontologizam, različni intuicionistički pokušaji (fenomenološka metoda) i stav takozvanog dijalektičkog bogoslovlja. Upravo u ovom dijelu knjige nastojao je pisac, da se obazire na najnovije probleme u vezi s filozofijom religije, dakako uvijek samo u najkraćem obliku. Pitanja su često samo natuknuta, a u tekstu nalazi čitalac zapravo samo dobru okosnicu za ono, što treba pred njim da oživi na predavanjima. U tom je i prednost i nedostatak cijele knjige. Dok na pr. u Donatovim priručnicima prevladava »narativni« ton, ovdje je skoro svaka rečenica vrlo pregnantna, bez suvišne riječi, a bitno

pretpostavlja opširno usmeno tumačenje. Uslijed toga je i građa vrlo pregledna, ali kod dubljih složenih argumenata baš ta preglednost »ubija« — iako to zvuči paradokсно. Iskustvo uči, da su zbiti pregledni argumenti od veće vrijednosti onda, kad ih pojedinac sam za sebe sastavlja na osnovi opširnije građe. Ovim diram u jedan didaktični problem, u kojem ćemo uvijek tražiti nove mogućnosti, a u kojem se nećemo nikad moći sasvim složiti.

U ostalim dijelovima knjige sadržana je tradicionalna nauka o biti Božjoj i o djelovanju Božjem. Kad bi cijeli traktat o biti Božjoj za ishodište imao tezu, da je Bog čisti čin (*actus purus*), dao bi se ovaj dio još jednostavnije prikazati. Vrlo ugodno iznenađuje činjenica, da pisac na odgovarajućim mjestima vodi računa o psihološkim momentima naše spoznaje Boga. Kazalo imena i stvari kao i kratak pregled bibliografije povećaju upotrebitivost i vrijednost knjige, koja je pored Donatovog priručnika najbolja i najsavremenija teodiceja na latinskom jeziku za slušače bogoslovskih fakulteta i učilišta (djelo isusovca Descoqsja je za slušače preopširno).

Dr. Vilim Keilbach

Maurice Zundel: Nutarnje Evandjelje. Preveo Zbor franjevačkih bogoslova »Duns Scot«, Zagreb 1941., Kaptol 9. Cijena 20.— Kn broširano.

Jedan od najvažnijih sadašnjih katoličkih pisaca zacijelo je Maurice Zundel. Njegova djela »Le poème de la Sainte Liturgie«, »Recherche de la Personne« i »Evangile intérieur« doživjela su u kratko vrijeme više izdanja bilo u izvorniku bilo u prijevodima. U izdanju »Knjižnica Franjevačke Omladine« dobili smo ovih dana i mi Hrvati prijevod Zundelova »Evangile intérieur«¹. »Evangile intérieur« nije teološka rasprava, ni filozofska analiza, ni ezegetsko obrazloženje. Ono je skup predavanja, održanih na radiostanici u Luxembourg, u kojima se iznose načela kršćanstva s gledišta ne kanonsko-disciplinarnog nego s gledišta religiozno-životvornog.

Njime će se obilno moći poslužiti naše svećenstvo, da upozna i produbi mistiku, koju službeno predstavlja. Naročito bi ga morali uzeti u ruke naši katehete, jer u socijološkom momentu Zundel stručno govori o vjerskom odgoju. Radosno će ga primiti i naši katolički laici — oni, koji su se, premda upućeni na same sebe, ipak dovinuli, do više religijske spoznaje, jer u njem nalaze svećeničkim perom opravdane misli, koje neopravdano prikrivaju radi općeg našeg religioznog mentaliteta. A svi oni, koji ne će da u svome životu budu jedino potrošači, svi oni, koji teže za istinom, ljepotom i ljubavlju, oni će u Zundelovu djelu naći put, kojim treba da krenu, da tražeći odgovor na svoje težnje sretnu svoga Gospodina.

Naročito priznanje treba dati franjevačkoj omladini, koja nam je dala prijevod Zundelova »Evangile intérieur«. Tko pozna Zundelov riječnik i stil, tko поблиže pozna francusku periodu, kad bude čitao hrvatski prijevod, znat će procijeniti trud, što su ga franjevački bogoslovi uložili u prevodenje.